

СПОСОБИ ВИЯВЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ІЗ ОЗНАКАМИ ПОЛІТИЧНОЇ ЗАМОВНОСТІ ПІД ЧАС ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ 2019

Стеблина Н. О.

*канд. наук із соціальних комунікацій, доцент,
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, Україна*

Анотація. Існуючі на сьогодні способи виявлення матеріалів із ознаками замовності передбачають аналіз порушення стандартів, виявлення ознак «розміщення продукту», просування, загострення уваги на виключно позитивних/негативних характеристиках об'єкта. У доповіді пропонується новий підхід, що дозволить знаходити «джинсу» за більш тривалий проміжок часу через аналіз частоти появи згадок кандидата у заголовках провідних ЗМІ та періодичності.

Ключові слова: джинса, вибори Президента України 2019, маніпуляції, рейтинг згадуваності кандидатів

Steblyna Nataliia, PhD in Social Communications, assistant professor, I. I. Mechnikov National University, Odesa

THE SPECIFICS OF ADVERTORIAL PIECES DISCLOSURE: PRESIDENTIAL ELECTION CAMPAIGN IN UKRAINE 2019

Summary. To define advertorial pieces (so called "jeansa") one should analyze the professional standards' violation, the features of "product placement", promotion, and specially focused attention to positive/negative aspects of an object. The article offers a new approach that would allow us to locate a more long-lasting "jeansa" by analyzing the frequency and periodicity of mentioning a candidate's name in the titles of the leading media.

Key words: «jeansa», presidential elections in Ukraine 2019, manipulations, mentions rating.

Під час президентських виборів 2015 та 2019, незважаючи на риторику змін після Євромайдану, усі штаби ключових кандидатів вдавалися до публікації матеріалів із ознаками політичної замовності (про це свідчать численні звіти неурядових організацій Детектор. Медіа, Інститут масової інформації, Інститут демократії імені Пилипа Орлика та ін).

Для того, щоб визначити «джинсу», ці організації користуються спільною методологією [4], зокрема аналізується просування інтересів однієї сторони; використання у тексті зацікавлених або некомпетентних експертів (див. дослідження ресурсу «Тексти»: «Церква свідків Медведчука»). Також звертають увагу на так звані «паркет» або протокольні матеріали; особливо помітні у цій групі тексти про «благодійність» кандидата (Див. [2], [3]).

Для того, аби визначити «джинсу», варто звертати увагу й на редакційне обгрунтування [6]. Як зазначають Катерина Цецюра та Дін Кракеберг «джинса» - це практика непрозорості процесу відбору новин [8, 27]. Щодо «джинси» актуально говорити й про «конфлікт інтересів» [5].

Описані вище способи визначення «джинси» передбачають аналіз окремих текстів – зазвичай, усіх його компонентів, а отже, використання якісних методів. Проте оскільки «джинса» постійно еволюціонує, інколи її

буває важко визначити тільки через дослідження одного окремого матеріалу – потрібен аналіз усього корпусу текстів за певний період, тож може бути важливим і кількісний метод. Це дасть змогу, по-перше, збільшити період аналізу. По-друге, дозволить у подальшому застосовувати комп’ютерний збір та аналіз даних.

Матеріалом для нашого дослідження став один із найпопулярніших в Україні сайт газети «Сегодня». Період – 1 січня – 28 лютого 2018 року. За цей час із рубрики «політика» обиралися тільки ті заголовки, в яких зазначалося прізвище чи статус політика чи урядовця. Далі – усі матеріали наносилися на графік із вертикаллю «кількість згадувань», горизонталлю «віль часу». В результаті ми виявили декілька типів кривих на цих графіках (отримані графіки див. [7]): імпульсна (хвилеподібна) крива / крива постійної уваги (без різкого збільшення або зменшення згадувань) / мішаний варіант.

Також ми звернули увагу на періодичність згадувань і розподілили отримані графіки на три типи: неперіодичні згадування / рівномірна постійна періодичність / нерівномірна постійна періодичність. Таким чином нам вдалося розподілити згадки про політиків по групах (див. табл. 1).

Таблиця 1

Згадування політиків у заголовках газети «Сегодня»

Наявність/відсутність «хвилі» різкого зростання уваги			Періодичність		
Імпульс	Постійна увага	Мішаний варіант	Неперіодичні згадування	Рівномірна постійна	Нерівномірна постійна
Супрун, Янукович Луценко	Вілкул Ляшко Денисова Яценюк Гройсман	Клімкін Порошенко	Супрун Янукович Денисова Яценюк	Вілкул Ляшко Яценюк Луценко Гройсман	Клімкін Порошенко

Ознакою «джинси» можемо назвати відсутність «хвилі» та рівномірну постійну увагу до політика. У нашому випадку це Вілкул, Ляшко, Яценюк та Гройсман. Яценюка, наприклад, ми уналежнили до двох категорій відразу: неперіодичні згадування та рівномірна постійна увага, адже він зробив оголошення про відсутність президентських амбіцій на намір іти на парламентські вибори в кінці січня, до того видання згадувало його декілька разів. Щодо Гройсмана – ситуація складніша, оскільки увага до нього зумовлена його високою посадою. І хоча з-поміж публікацій про нього ми знаходили матеріали із ознаками політичної замовності, все ж мусимо зазначити, що до визначення «джинси» про високопосадовців наш метод має бути доопрацьований.

Натомість у таблиці бачимо політиків та чиновників, щодо яких є різке зростання уваги: Янукович, Супрун, Луценко, – згадування про них неперіодичні і прив’язані до конкретних інформаційних приводів.

Цікавим також є випадок українського обмудсмена Денисової: щодо неї немає різкого зростання уваги, проте є періоди «тиші», коли про неї не згадували взагалі.

До мішаного варіанту із нерівномірною постійною увагою ми уналежнили Клімкіна і Порошенка. Оскільки згадувань про них більше, ніж про решту, а також через те, що вони обіймають високі посади, ми не маємо тут виразних «хвиль» або періодів «тиші». Тому тексти про них мають розглядатися окремо.

Тож в результаті проведеного моніторингу можемо зазначити про можливість аналізувати згадування про політиків за новою методикою, що передбачає визначення «джинси» через наявність постійних одно- чи дворазових згадувань про політика упродовж тривалого відрізка часу. І навпаки – значні періоди «тиші» та «хвилеподібна» крива свідчать про те, що публікації мають «прив'язку» до реальних інфоприводів.

Тим не менш, дослідження розподілу уваги ЗМІ до високопосадовців: деяких міністрів та Президента, потребують введення додаткових параметрів.

Література

1. Газін А. Церква свідків Медведчука. URL : <http://texty.org.ua/d/medvedchuk/>.
2. Кабачій Р. Як розпізнати джинсу? URL : <https://www.prostir.ua/?kb=yak-rozpiznaty-dzhynsu>.
3. МЕДИАГИГИЕНА. Первый материал LIGA.net о том, как отличить новостные медиа от сомнительных ресурсов. URL : <http://project.liga.net/projects/mediagigiena/>.
4. Методологія моніторингу матеріалів з ознаками замовлення (джинси). URL : <http://imi.org.ua/monitorings/metodologiya-monitoringu-materialiv-z-oznakami-zamovlennya-djynsi/>.
5. Этические нормы газеты «Вашингтон пост». URL : <http://www.mediasprut.ru/info/pravo/moral.shtml>
6. Editorial guidelines: Editorial justification. URL : <https://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidelines/using-the-guidelines/editorial-justification>
7. Steblyna N. Marketplace of ideas or headlines to the highest bidder? Political coverage in Ukraine's most popular newspaper. URL : <https://ukrainian-studies.ca/2019/04/02/marketplace-of-ideas-or-headlines-to-the-highest-bidder-political-coverage-in-ukraines-most-popular-newspaper/>
8. Tsetsura K., Kruckeberg D. Transparency, Public Relations and the Mass Media: Combating the Hidden Influences in News Coverage Worldwide. Routledge, 2017.